

Наказ МВС України 07.07.2017 №575.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua.z0937-17>.

4. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2015 № 1377.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України. // Документи Верховної Ради України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Приполов Іван Іванович,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ГОТОВНІСТЬ ПРАЦІВНИКА КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ

В умовах реформування Національної поліції України, інших правоохоронних органів, судової системи ключовим питанням постає якість професійної підготовки кадрів для її оперативних підрозділів. Перед спеціальними навчальними закладами системи МВС України стоїть завдання забезпечення максимальної готовності до виконання службових завдань випускниками освітніх ступенів бакалавр, магістр. У числі дисциплін професійного спрямування ключова роль відводиться «Оперативно-розшуковій діяльності» та її спецкурсам, що покликані забезпечити оперативно-розшукову підготовку випускників. Водночас, з набранням чинності Кримінальним процесуальним кодексом (2012 р.) та одночасним внесенням суттєвих змін в Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» по суті розпочався новий етап для теорії та практики ОРД. Насамперед, переосмислення ролі оперативно-розшукової діяльності (ОРД), її основних інституцій: оперативно-розшукової тактики, оперативного пошуку, оперативної розробки, агентурної роботи та ін. у процесі виявлення, попередження, припинення кримінальних правопорушень та забезпечення розслідування кримінальних проваджень. На часі також пізнання її сучасних завдань, тенденцій розвитку, механізму правового регулювання та нормативного забезпечення. Першочерговим бачиться удосконалення моделі випускника оперативно-розшукової спеціалізації у підготовці фахівців для підрозділів кримінальної поліції. По-друге, вибір науково обґрунтованих інноваційних

технологій навчання при проведенні практичних занять із здобувачами.

Застосування оперативно-розшукової тактики в питаннях викриття та забезпечення розслідування тяжких, особливо тяжких злочинів є беззаперечним фактом і необхідністю. Саме тут об'єктивно існують та присутні обставини (оперативно-розшукові ситуації) з елементами гострої боротьби, протиборства, пошуку істини владним суб'єктом (оперативний працівник, слідчий, прокурор) в умовах протидії і дезінформації з протилежної сторони, коли досягнення мети потребує шифрування завдань, планів та конспірації дій учасників. У цивілізованій, правовій державі правоохоронний орган просто зобов'язаний бути хоча б на декілька кроків вперед та вигравати цей двобій, тим самим забезпечувати непорушні права і свободи своїх громадян. В Україні є напрацьований практичний досвід(тактика та методика) оперативних та слідчих підрозділів щодо успішної протидії злочинності. Однак, ряд об'єктивних факторів суттєво стримують та ускладнюють процес притягнення окремих членів злочинних угруповань до кримінальної відповідальності. Насамперед, це незавершеність реформування судової системи, органів прокуратури, корупційний чинник, кадрові проблеми в правоохоронних органах з причин відсутності сучасних критеріїв оцінки діяльності слідчого, оперативного працівника, зволікання з переходом на контрактну форму призначення керівників середньої та низової ланки, пострадянський синдром з "корупційним присмаком" щодо порядку (технології) погодження, отримання дозволів на проведення оперативно-розшукових заходів, негласних слідчих(розшукових) дій, безвідповідальне виконання окремими прокурорами функцій процесуальних керівників, а звідси і слабка позиція сторони обвинувачення в суді, і зрозуміло, недостатнього фінансування оперативно-слідчих працівників, які виконують свої обов'язки в умовах серйозних професійних ризиків, відсутності їх реального соціального захисту тощо.

В основі методології криміналістичної, оперативно-розшукової тактики лежить, окрім інших елементів, активне використання даних психології, логіки, педагогіки, а нині і кримінального аналізу, наукової організації праці та науки управління.

Оперативний працівник має відчувати психологічний стан, аналізувати, прогнозувати поведінку протилежної сторони (правопорушника); суттєве значення має набуття фахівцями

кримінальної поліції оперативно-тактичного мислення, уміння моделювати як розвиток кримінальної події, так і поведінку об'єкта вивчення та спостереження. Процес оперативно-розшукового та криміналістичного пізнання вимагає від співробітника оволодіння прийомами аналізу, синтезу кримінальних інцидентів та вмінням прогнозувати при побудові оперативно-розшукових, слідчих версій. Оперативно-тактичні знання включають систему умінь і навичок з організації і тактики здійснення оперативно-розшукових заходів у відповідній оперативно-розшуковій ситуації, вміння моделювати, планувати, використовувати різноманітні прийоми та способи створення сприятливих умов для успішної протидії злочинності; своєчасності, повноти, достовірності фіксації фактичних даних та використанню їх результатів в оперативно-розшуковому пізнанні.

Модель підготовки фахівця у вищих спеціалізованих навчальних закладах для підрозділів кримінальної поліції визначається в освітньо-кваліфікаційних характеристиках. Її реалізація включає ґрунтовну оперативно-розшукову підготовку майбутніх фахівців для оперативних підрозділів Національної поліції України. Оперативно-розшукова підготовка розглядається нами, насамперед, як система знань і вмінь працівника підрозділу кримінальної поліції по реалізації компетенції, визначеної Законом України «Про ОРД2. Якість підготовки значною мірою залежить від використання науково-педагогічними працівниками нових освітніх технологій. Акцент має бути зроблений не на оволодіння готовими знаннями, а на формування здатностей творчо, креативні підходити до виконання різноманітних завдань практичної діяльності. Традиційні лекційні, семінарські заняття можуть надати інформацію про ефективні методи розкриття, розслідування злочинів. Однак, як їх застосовувати і в яких ситуаціях, можливо ефективно навчити тільки в рамках практичних занять з використанням поліцейських квестів [7, с. 156].

Особливої ваги у професійному становленні майбутнього фахівця оперативного підрозділу мають знання спеціальної тактики, методичних рекомендацій, що визначають алгоритм дій оперативного працівника в конкретній оперативно-розшуковій ситуації.

Аналіз практичної діяльності підрозділів кримінальної поліції та багаторічний досвід роботи автора у цій сфері дозволяє стверджувати, що знання необхідні для успішного виконання завдань та доручень на проведення пошукових,

оперативно-розшукових заходів, НС(Р)Д поділяються на юридичні, психологічні, криміналістичні, оперативно-тактичні. Фундамент майбутнього фахівця оперативного підрозділу становлять оперативно-тактичні, що включають: знання з організації і тактики здійснення оперативно-розшукових заходів у відповідній оперативно-розшуковій ситуації, вміння моделювати, планувати, використовувати різноманітні прийоми та способи для створення сприятливих умов для успішної протидії злочинності; своєчасності, повноти, достовірності фіксації фактичних даних та використанню їх результатів в оперативно-розшуковому пізнанні.

Активізація мотивації здобувачів вищої освіти до набуття професіоналізму за обраною спеціальністю при вивченні дисципліни ОРД найповніше розкривається в ділових іграх на практичних заняттях.

Список використаних джерел

1. Оперативно-розшукова діяльність : навч. посіб. / [Є. М. Моїсєєв, О. М. Джужа, Д. Й. Никифорчук та ін.]; за ред. проф. О. М. Джузи. К. : Правова єдність, 2009. 310 с.
2. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі(розшукові) дії (Загальна частина): Василичук В.І., Никифорчук Д.Й., Черней В.В. та ін. К.: Розвиток, 2013. 236 с.
3. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : Наказ МВС України від 7.07. 2017 р. № 575.
4. Недопущення типових помилок документування діяльності організованих злочинних груп: метод. рек./ МНД УП БОЗ при РНБО України, ГПУ, НАПУ; [авт.: М.В. Гребенюк, І.І. Тупеляк, О.Б. Комарницька та ін.]. Київ, 2018. 84 с.
5. Кудерміна О.І. Використання сучасних освітніх технологій у професійно-психологічній підготовці правоохоронців. Юридична психологія та педагогіка. 2011. № 1. С. 151–160.